

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

Director: **DIMITRIE ALEXANDRESCO**Redactor-proprietar: **I. S. CODREANU**

Decanul Facultății de Drept din Iași, fost Procuror-general la Înalta Curtea de Casație

Licențiat în Drept și științe de Stat Avocat

ABONAMENTUL

Pe an, în România, cu Tabla, . . . 45 lei
6 luni 20
3 luni 10
S'rănitare: 60 lei pe an, 25 pe 6 luni

**Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet**

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

**Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI**

Lângă Palatul Justiției

TELEFON M 16/98 —**SUMAR**

— **Inmormântarea lui Ion N. Cezărescu și discursurile rostite de d-nii Vintilă Brătianu, G. Nițescu și I. Gr. Periețeanu.**

JURISPRUDENȚA:

— Casație s. III: *Banka Romaniți din Caracal* cu *Eug. N. Popescu s. a.* (Dacă acțiunea în contra girantului s'a întentat la o epocă când acesta încetase din viață, instanța neputând fi legată decât cu o persoană fizică, ce există capabilă de drepturi și obligațiuni, ea nu se poate considera ca legal începută decât dela punea în cauză a moștenitorilor, când fiind expirat termenul de 15 zile dela protest pentru exercițiul acțiunii de regres, s'a pierdut dreptul posesorului cambiei la acea acțiune), cu o *Nota de d-l avocat Trancu-Iași*:

— Curtea de apel Buc. s. II și Trib. Ilfov s. IV: *Dog. N. C. Mareș cu Ministerul Lucrarilor publice și Direcția C. F. R.* (Despre ținerea licitațiilor și dreptul de apreciere al autorităților de a admite sau respinge o ofertă.—Dacă ministerul are dreptul de a îndepărta prin anticipație pe un concurent dela licitație și pentru un anumit timp?—Dacă Direcția C. F. R. poate figura în instanță în procesul de daune întentat de un ofertant?—Despre revizuire și cazul când ea este admisibilă);

— Judecătoria ocol. I Balș-Romaniți: *Radu și I. Gugilă cu Gh. Fl. St. Gugilă* (Dacă autoritatea lucrului judecat poate rezulta nu numai din dispozitiv ci și din considerente?—Despre substituțiunea fidei-comisară și condițiunile cerute pentru existența ei).

Rezumatele Jurisprudenței Curții noastre de Casație

Casație s. I: No. 1: Prescripțiune de 10 ani.—Just. titlu.—Act translativ de proprietate netraseris.—Dacă încetează de a fi un just titlu care să ducă la prescripțiune.—Art. 1895 și 1897 c. civil și art. 723 pr. civ.; *No. 2:* Legea pentru regularea proprietății imobiliare în Dobrogea.—Inalienabilitatea atât a locurilor de arătură cât și a celor de casă, vândute de stat în Dobrogea.—Cazul

în care locurile de casă devin alienabile.—Art. 132 din Constituție și *No. 3:* Achiesare.—Executarea de bună voe a hotărârii instanței de fond.—Dacă partea care a executat hotărârea, o mai poate ataca cu recurs.—Art. 317 pr. civ.

Casație s. II: No. 1: Tribunalul militar.—Consiliile de disciplină.—Recurs în casație.—Neadmisibilitate.—Art. 75 și art. 19 titlu adițional din Codul justiției militare; *No. 2:* Ultra.—Căciună în comuna rurală.—Interzicerea jocurilor de noroc.—Stabiliment închis în aparență la ora legală, dar care de fapt primește public înăuntru.—Dreptul agenților autorităților publice a se introduce și constata infracțiunea.—Insultarea acelor agenți.—Exercițiul funcțiunii.—Delictul de ultra.—Art. 42 l. monop. vânz. băut. spiritoase la sate și 183 c. penal.; *No. 3:* Ultra.—Agent sanitar.—Dreptul său de a constata calitatea alimentelor puse în consumație publică.—Exercițiul funcțiunii.—Loviri aplicate funcționarului.—Existența delictului de ultra.—Art. 61 l. sanitară și 184 c. penal.; *No. 4:* Invoelii agricole.—Arendaș.—Neținerea în regulă a registrelor.—Delict prevăzută de art. 108 l. invoelilor agricole.—Pedeapsa amendei.—Neadmisibilitatea apelului la tribunal.—Art. 51 l. j. p.; *No. 5:* Bancruță.—Comerciant.—Curelar care cumpără materia primă și o revinde după transformare în hamuri.—Art. 3 al. 1 c. com.—Apelul procurorului dela tribunal.—Dacă trebuie notificat.—Art. 203 pr. penală.

Casație s. III: No. 1: Căi de atac.—Termen.—Ordine publică.—Motiv propus direct în casație.—Admisibilitate; *No. 2:* Perimare.—Acțiune.—Interogator admis în dovedirea acțiunii.—Luarea lui prin comisie rogatorie în streinătate.—Datoria reclamanțului a stării la efectuarea comisiei rogatorii.—Lipsă de diligență.—Perimarea acțiunii.—Art. 257 pr. civ. și 908 c. com.; *No. 3:* Contribuțiuni directe.—Comerciant.—Obligația sa de a declara începerea comerțului.—Dacă el e dator să reînnoiască acea declarație cu ocazia unui nou recensământ.—Lipsă de contribuție.—Art. 91 și 92 l. constat. contrib. directe.

Inmormântarea primului nostru redactor I. N. CEZARESCU

Duminică 21 cor la orele 3 p. m. a avut loc inmormântarea mult regretatului nostru amic și Prim-redactor Ion N. Cezărescu ce a decedat în ziua de 19 cor.

Serviciul pobyeganiei o fost săvârșit de către P. S. Arhiercul Melgie, asistat de Protoereul respectiv și mai mulți preoți, ojuțați fiind în cântări de către cornl Societății «Hora» al cărei prezident prim a fost d. funcțul.

Pe sicriu erau depuse numeroase jerbe de fori naturale și coroane printru cari se aflau: din partea Partidului Liberal, a «Curierului Judiciar» a Băncii de Scont a Băncii Merciașilor, a Cercului Vânătorilor, a Societății «Hora», a Clubului Tinerimei, a Corpului Avocaților, a familii or Al. Miclescu, Col Ionescu, Toncescu, Mihalovici, Luca P. Niculescu, Juscinsky, a soției, fraților, mamei, etc.

Foarte numeroși amici politici, prieteni și colegi au venit la locuința defunctului pentru a-i da ultimul salut.

Printre asistenței se aflau d-nii: Ionel și Vintilă Brătianu, Alex. Coltescu, C. Nacu, Protopie Dumitrescu, C.

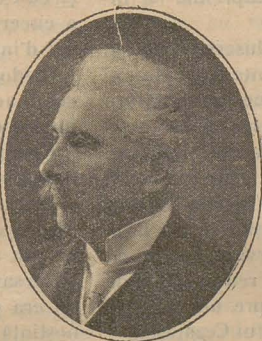
F. Robescu, Procuror general Oprescu, general Beller, dr. profesor Cornoiu, Adamescu, Zamfirescu, procuror la Înalta Curtea de Casație, dr. Kiriac, Costaforu, dr.

Păunescu, avocații Mișu Antonescu, Em. Antonescu, Gr. Călinescu, Xeni, Stelian Popescu, C. Rădulescu, Em. Dan Timiriș, Nădejde, Donescu, Gogu Nițescu, I. Gr. Periețeanu, Ion S. Codreanu, etc.

După terminarea slu-bei, au ținut discursuri: d. Vintilă Brătianu din partea Partidului Liberal; d. avocat G. Nițescu din partea Consiliului de disciplină al Baroului Capitalei și d. avocat Periețeanu din partea Comitetului de redacție al ziarului nostru, discursuri pe cari le redăm mai jos.

După terminarea n'îmblului discursu-criul a fost ridicat de avocații, Dan, Stelian Popescu, Codreanu și Nițescu, prieteni ai defunctului, și așezat în carul funebra. Cortegiul format din o mulțime de prieteni și cunoscuți a parcurs str. Sf. Spiridon, Vienei, calea Victoriei, Carol, Rahovei, 11 Iunie și sos. Șerban-Vodă.

Inhumarea s'a făcut la cimitirul Belu.

Cuvântarea d-lui Vintilă Brătianu

Intristată adunare,

Cu inima plină de durere îndeplinesc însărcinarea de a aduce în numele amicilor politici, cel din urmă salu, unuia din cei mai credincioși și valoroși colaboratori ai partidului național-liberal.

Ion Cezărescu, care știuse să învingă prin propria muncă și destoinicie greutățile vieții, pe cari le cunoștea mai cu seamă acei ce nu se nasc cu avere sau cu situații câștigate, căpătase din această luptă aprigă, convingeri adânci democratice.

De aceea nu numai prin cultura și capacitatea lui dar și prin tăria, statornicia și inima ce punea în îndeplinirea datoriei către țară, a adus în prea scurta lui viață o contribuție reală la activitatea partidului pe care l-a slujit.

În două rânduri, într'unul din locurile de căpetenie ale administrației Capitalei, el a servit politica liberală. În mijlocul greutăților de tot felul ce se întinsese în țară asupra Bucureștilor la 1907, Ion Cezărescu, care prin capacitatea sa, prin trecutul său putea să râvnească la o situație parlamentară importantă a răspuns la apelul pe care îl făcea partidul său și a primit din nou însărcinarea de prim ajutor al Capitalei.

Se făcea apel nu numai la experiența pe care amicul nostru o dobândise în administrațiile precedente, dar la colaborația unui democrat luminat, care să priceapă spiritul indispensabil ce trebuia să inspire administrația primului oraș al țării.

Dacă acea politică comunală a putut lăsa roade, dacă ea n'a găsit rezistența pe care relele înrădăcinate le stărnesc la ori-ce îndreptare, această de sigur, o datorim în mare parte colaborației lui Cezărescu.

Pe lângă experiența și cunoașterea adâncă a nevoilor orașului, simpatia generală de care se bucura, spiritul de blândete și de împăciuire care îl însufla, au fost de sigur principalii factori care au permis îndeplinirea programului pe care împreună îl întocmisem.

Serviciile pe care Cezărescu le adusese Capitalei, au condus partidul liberal, ca înainte chiar de expirarea mandatului său, să propue candidatura lui la locurile vacante din parlament, unde activitatea lui putea fi utilizată într'un cerc și mai larg.

Dificultățile politice mai mari ca simpatia generală pe care Cezărescu știuse să o însușească tuturor concetățenilor săi, au făcut ca reușita să nu fie a partidului ale cărui principii el le servea. Speram cu toții însă că vremuri mai bune vor reda puțința de a utiliza după cum ar fi meritat spre un folos și mai mare al țării, toate însușirile lui Cezărescu.

Din nenorocire boala crudă a lărmuit prea repede o activitate care deși rodnică, nu își căpătase

încă toată dezvoltarea ei pentru a pune în evidență calitățile lui.

Iată de ce nu numai noi cei cari am colaborat de aproape cu Ion Cezărescu, dar toți membrii partidului național liberal simțim și mai adânc pierderea mare pe care o facem cu toții în moartea unuia din cei mai buni și mai credincioși fii ai țării.

Fie ca simpatia unanimă de care s'a bucurat în viață, ca lipsa pe care o resimțim azi cu toții prin moartea lui Cezărescu să poată alina în parte marea durere și a amicilor, și a familiei sale atât de încercate prin pierderea unui fost membru atât de iubit.

Fie-i țărâna ușoară.

Cuvântarea d-lui G. Nițescu

«Chemați de un adânc simțământ de pietate și îndemnați de sinceră dragoste, respect și admirațiune, ne-am strâns în jurul cadavrului lui Iancu Cezărescu să arătăm acum, dacă în viață fiind nu o am făcut, că l'am iubit cu adevărat, am respectat în persoana lui pe omul de muncă și cinste, că am admirat în el pe avocatul plin de talent și pe colegul ideal.

Oțelit în luptă, fiindcă Iancu Cezărescu a luptat cu o perseverență mai presus de orice laudă pentru a ajunge la situațiunea prea modestă în raport cu calitățile lui, a avut însă mângâierea de a nu fi obligatul nimănui, căci situația ce și-a creat, prin el și-a creat și numai prin el.

Am spus, și acestea nu sunt vorbe deșarte, că în Cezărescu am recunoscut și admirat pe omul muncii și cinstei.

Da! Cezărescu a muncit mult și munca lui a fost serioasă și rodnică, de avantajile ei însă ne folosim numai noi.

Câmpul activității lui Cezărescu a fost larg și variat, nu mă voi ocupa însă decât de ceea ce a produs pe terenul juridic.

Cu mintea-i ageră, cu profundul său simț juridic și cu extraordinarul talent de a expune, Cezărescu a cucerit repede și cu multă ușurință locul printre cei d'întâi avocați ai baroului nostru.

Pledoariile lui erau strălucite căci în ele se oglindeau adâncile lui cunoștințe juridice, și uriașă-i putere de convingere.

Ceea ce însă caracteriza pe Cezărescu era obiectivitatea în pledoarii.

Oricât de mare interes punea în apărarea drepturilor clienților cu care părea că se identifică, nu am auzit nici odată pe Cezărescu răspunzând adversarilor decât la principii de drept și răspunsul lui era categoric fiindcă pornea dintr-o profunză cunoștință a principiilor dreptului, era limpede fiindcă era dat într'o formă impecabilă, era determinant fiindcă rezulta din logica-i de fer.

Cezărescu captiva la bară și era mult apreciat și de magistrați și de colegi.

Unde însă a fost nu numai apreciat ci și foarte mult utilizat a fost în scrierile lui cu caracter juridic.

Cezărescu a scris mult și bine.

În calitatea lui de prim-redactor la revista «*Curierul Judiciar*» unde a lucrat dela reîntoarcerea lui în țară și până în ultimele momente, Cezărescu a scris articole, comentarii, observațiuni și critici juridice în cari se relevă spiritul lui profund, adâncile cunoștințe juridice și un neîntrecut simțământ de echitate.

Cezărescu a scris comentariile asupra proiectului de procedură civilă al d-lui C. G. Disescu, procedura civilă adnotată (în colaborare cu G. Mironescu și V. Alexandrescu), despre falimente, legea timbrului, etc., etc.

Ca coleg, Cezărescu era dulce, blând, totdeauna bine dispus și hotărât a da sprijinul și sfatul lui celor mai tineri.

Alături muncă, șucum și gândire ne făcea nouă amici și colegi ai lui, impresia că veșnic îl vom avea cu noi pentru a ne da frumoase pilde și a ne învăța ce este și cum trebuie înțeleasă misiunea de avocat.

Aslăzi însă, când cruda și neerlătorea moarte l-a răpit așa de repede și atât de timpuriu din sânul inconsolabilei sale familii și dintre noi colegii și admiratorii lui, lăsând să apese pe sufletele noastre durerea nemăsurată a despărțirii pentru totdeauna, îți zic iubite și în veci neuitate amic, în numele consiliului de disciplină al baroului din București, mergi în lăcașul destinat odihnei rămășițelor tale pământești urmat de nemărginita noastră durere și sincera dragoste, iar memoriei tale vom păstra veșnică dulce amintire.

Fie-ți țărâna ușoară!

Cuvântarea d-lui I. Gr. Periețeanu.

Indurerată adunare,

Însărcinat de comitetul de redacție al «*Curierului Judiciar*», în fruntea căruia a stat atâta vreme iubitul dispărut, să rostesc cuvinte de adio la înormântarea lui, am primit această onoare cu convingerea că, dacă alții erau mai în măsură de cât mine să îndeplinească o atare datorie, nimeni n'ar fi îndeplinit-o cu o emoție mai profundă și cu un mai viu sentiment de sfâșietoare jale a acestei ceremonii.

De altfel nu mie îmi incumbă greaua sarcină de a releva aci activitatea politică de mai bine de două decenii a celui care s'a zbuțuitat cu atâta constantă răbdare și credință în viitorile vieții publice; și iarăși nu eu voi căuta să relev

aci lupta plină de amare decepții și contraste pe care a dat-o în viața politică un suflet de artist ca acela al defunctului ostaș liberal; căci, mai presus de toate, Ion Cezărescu a fost un artist.

A fost un artist, prins de împrejurări în ademenitoarea vârtelniță a baroului și politicei; a fost un artist care, cu toate preocupările și frământările acestei vieți, a rămas pururi credincios inerentelor sale însușiri, și care, cu toate multiplele îndeletniciri pe cari i le-a dat soarta, rezervă întotdeauna artei clipele de amărăciune sau clipele în cari căta să se înalțe pe aripile ei, pentru a gusta seninătatea și calmul de care simțea, uneori, atâta nevoie.

Așa l'am cunoscut pe confratele regretat și iubit care m'a onorat cu prietenia lui, cu toată deosebirea de vârstă dintre noi.

Ca toate entitățile complexe, în cari înclinările și calitățile nu se esclud, ci se cumulează, Cezărescu n'a uitat în vălmășagul luptelor politice sau de barou, chemarea-i către artă și literatură; cum sufletu-i de artist și scriitor nu i-a nimicim îmboldul care l'impingea în intrunirile publice pentru a propaga ideii liberale, sau care l'indruma să se devoteze chestiunilor judiciare — fie în atmosfera agitată a avocaturii, fie în atmosfera liniștită a jurisconsultului care face operă de cabinet.

Astfel se explică cum acela care, în orele libere și de repaos, și'ntraripea mintea și sufletul în inspirații muzicale și culegea melodii «La o stâncă în Nămăești», știa de o potrivă să elucideze probleme de edilitate și să rezolve cu tact și inteligență chestiuni de resort administrativ sau de contencios, în biuroul prozaic al unei administrații publice.

Astfel se explică cum acela care știu să scrie frumoase pagini literare, cari au văzut rând pe rând lumina în coloanele ziarelor «Universul» și «Viitorul», sau în revistele «Flacăra» și «Tribuna», a știut să adnoteze cu pricepere și metodă codul de procedură civilă, în colaborare cu distinsu-i confrate d-l V. Mironescu și cu regretatul Virgil Alexandrescu; cum a știut iarăși să comenteze cu erudiție legile, în articole cari au servit de îndrumare legiferării și jurisprudenței, și pe cari colecția «Curierului Judiciar», le va păstra cu pietate, — ca un omagiu pentru fostu-i prim-redactor ce timp de 20 ani i-a ilustrat coloanele, și ca o pildă pentru cei chemați s'al înlocuiască. În adevăr, regretatul defunct prin comentarea legii falimentelor, în colaborare cu distinsu-i prieten d-l Dan, prin comentarea legii timbrului, și, acum în urmă, a contractului de compt-curent, a lăsat pagini ce vor constitui un prețios material juridic, pentru viitor.

Și, pentru a fi complet, tot astfel se explică

cum oratorul convins, vehement dar măsurat, care dela tribuna publică lupta pentru însăbândă ideilor liberale, lasa întreg pe oratorul judiciar, care, cu erudiție, energie și cumpătare, lua parte la debaterile neînțelegerilor dintre oameni.

Lu sfârșit, aceleași complexități armonice se datorește faptul că fostul președinte al societății muzicale «Hora», pe care ani de zile a îndrumat-o pe căi de propășire și de binefaceri, ocupa un loc tot atât de onorat și folositor în consiliul unei importante instituții financiare, care e Banca de Scout.

Această paralelă psihologică, ce rezumă aproape întreaga activitate a defunctului, e, cred, cel mai frumos elogiu ce i se poate face, căci pune în evidență golul multiplu pe care l lasă în mijlocul nostru.

Gol multiplu, ca și numeroasele tale calități, sărmâne disparut, calități ce ar fi trebuit să-ți asigure un sfârșit mai puțin grabnic și mai puțin tragic decât acela pe care l-ai avut.

Moartea ți-a fost însă oglinda vieții, în timpul căreia ai deșertat de atâtea ori cupa decepțiilor și înfrângerilor nemeritate.

Dacă însă ochii tăi blânzi, plini de acea veselie melancolică cu care ai cucerit atâtea prieteni, s'au închis pentru totdeauna ca un val al eternității peste lăuntrica-ți admirabilă alcătuire, ei închizându-se au deschis largi ușile templului în care tu erai slujitor modest și tănuț pe altarul artei. Și iată că, alături de corpul tău neînsuflețit, nu apari astfel cum n'am știut poate să te vedem în timpul vieții, și cum vei continua să trăiești de apururi în amintirea noastră!

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III

Audiența dela 29 Mai 1912

Președența d-lui G P PETRESCU. Președinte

Banca Română din Caracal cu Eugenia Căp N. Popescu ș. a.

Cambie.—Acțiune de regres.—Intențarea ei contra girantului după încetarea lui din viață.—Punerea în cauză a moștenitorilor săi după expirarea celor 15 zile dela protest.—Decădere. (Art 345 și 350 c. com)

Acțiunea de regres contra obligațiilor anteriori, trebuie intențată de posesorul cambiei în cele 15 zile dela data protestului, sub pedeapsă de a pierde dreptul la această acțiune, după expirarea acestui termen.

*Astfel, dacă acțiunea contra girantului s'a intențat la o epocă când acesta încetase din viață, instanța neputând fi legată de cât cu o persoană fizică ce există, capabilă de drepturi și obligațiuni, ea nu se poate considera ca legal începută, de cât dela punerea în cauză a moștenitorilor, când fiind expirat termenul de 15 zile dela protest pentru exercițiul acțiunii de regres, s'a pierdut dreptul posesorului cambiei la acea acțiune. *)*

*) Acest rezumat a fost publicat în Curierul Judiciar No. 49, 912, pag. 588.

Deciziunea 292/912. — Respins recursul făcut de Banca Română din Caracal, contra deciziei Curței de apel din Craiova s. II No. 5/912, data în proces cu Eugenia Căpitan N. Popescu ș. a.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier P. Ionescu;

Pe d-l avocat P. Borș în dezvoltarea motivelor de casare și

Pe d-l avocat D. Șuulescu în combateri;

Deliberând,

Asupra motivului de casare:

«Greșită interpretare a art. 345 și 35 din cod comercial, exces de putere și omisiune esențială»

«Atât Curtea, cât și tribunalul a cărui sentință s'a confirmat constată că acțiunea s'a exercitat contra girantului în termen, dar că fiind mort, este inexistentă; această teorie este greșită, căci instanța s'a legat și cu acei cari urmează a l continua»

«Admițând ipoteza că chiar dacă ar fi cunoscut Banca cine sunt moștenitorii, ceea ce nu era posibil în termen de 15 zile, fiindcă una dintre moștenitoare se afla în București, iar autorul lor la comuna Dioști din Română, totuși după art. 7.6 și 7.8 din codul civil. li se acordă dreptul ca în termen de trei luni și 40 de zile să delibereze dacă acceptă sau nu succesiunea, în care interval nu pot suferi nici o condamnățiune».

«Curtea de apel omite a se pronunța asupra mijlocului de apărare că i-a fost imposibil Băncii ca în termen de 15 zile să poată cunoaște cine sunt moștenitorii, domiciliul lor și dacă au acceptat succesiunea».

Având în vedere că din decizia supusă recursului se constată că recurenta Banca Română din Caracal, a făcut apel contra sentinței No 65/911 a trib. Română, prin care i s'a respins acțiunea cambială ce a intențat contra Mariei I Voiescu și Eugeniei căpitan Popescu, fiece și moștenitoarele de edatului N. N. Voiculescu, pentru plata sumei de 4500 lei provenită dintr'o cambie ajunsă la scadență și protestată, emisă de un oarecare N. Băloianu în ordinul lui N. N. Voiculescu și transmisă de acesta prin gir Băncii recurente —și Curtea de apel din Craiova judecând din nou afacerea, a respins apelul ca nefondat, pe motivul că intimatele au fost acționate peste termenul de 15 zile dela data protestului;

Văzând art. 345 și 350 din codul comercial;

Considerând că conform dispozițiilor acestor texte de lege, posesorul unei cambii ca să poată exercita acțiunea sa de regres contra obligațiilor anteriori, trebuie să o intențeze în cele 15 zile dela data protestului, sub pedeapsă de a pierde dreptul la această acțiune după expirarea acestui termen;

Considerând că din deciziunea atacată cu recurs și din lucrările aflate în dosar, Curtea de fond constată că cambia, care face obiectul procesului și a cărei scadență era la 15 Februarie 1911 fiind protestată Banca recurentă a intențat acțiunea de regres contra girantului N. N. Voiculescu la 3 Martie 1911; că procesul s'a suspendat la 23 Martie și că apoi s'a redeschis la 11 Iunie 1911, când s'a introdus în instanță intimatele în recurs, în calitate de moștenitoare ale lui Voiculescu, de oarece acesta murise încă dela 13 Decembrie 1910, adică cu mai mult de două luni înainte de ziua când s'a intențat acțiunea cambială de regres contra lui;

Considerând că astfel fiind faptele, acțiunea de regres începută la 3 Martie 1911 contra lui Voiculescu a fost rău introdusă, de oarece la acea dată el încetase

din viață și cu o persoană care, ca persoană fizică nu mai există și prin urmare nu mai este capabilă de drepturi și obligațiuni, — nu se poate lega o instanță de judecată, — este așa de adevărat aceasta, că legea de procedură, art. 250 și 336, prevede că o instanță deja începută nu poate nici măcar fi continuată contra persoanei ce a murit în cursul instanței; și urmează, în asemenea caz, pentru ca instanța să continue, să se pună în cauză moștenitorii defunctului;

Considerând că la 11 Iunie, când s'a redeschis procesul și au fost puși în instanță moștenitorii lui Voiculescu, nu s'a putut schimba întru nimic caracterul instanței, așa cum a fost începută contra unei persoane ce nu avea o existență fizică și prin urmare dela această dată acțiunea poate fi considerată ca legal începută contra moștenitorilor lui Voiculescu;

Considerând că protestul cambiei având loc la 16 Februarie, iar acțiunea contra intimațiilor fiind începută la 11 Iunie, este tardivă, fiind introdusă peste termenul de 15 zile dela data protestului, termen prevăzut de art. 345 cod. comercial și prin urmare dreptul la acțiunea de regres contra lor era pierdut pentru Banca recurentă, conform art. 35' același cod;

Considerând că instanța de fond, prin decizia atacată cu recurs, discută și apreciază că recurenta Bancă nu a fost vigilentă ca să cunoască moștenitorii cu cari trebuia să lege instanța în termenul prescripției de legiuitorul comercial;

Că, dar, Curtea de apel judecând astfel, a făcut o justă aplicațiune a principiilor și dispozițiilor legii și nu a comis nici un exces de putere sau omisiune esențială, așa că motivele de casare sunt nefondate, iar recursul urmează a fi respins;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

NOTA. — Soluțiunea dată de Inalta Curte de Casațiune s. III, prin decizia de față, deși conformă cu principiile dreptului cambiar, este menită să aducă oarecare greutate din punct de vedere practic și de aceea socotim de datoria noastră de a atrage atențiunea comercianților și în special a conducătorilor de Banci asupra ei.

Banca Romanați din Caracal posedă o cambie cu girul lui N. N. Voiculescu purtând scadența de 15 Februarie 1911. Se protestează această cambie și se face acțiunea cambială la 3 Martie 1911, în termenul de 15 zile prevăzut de Codul Comercial (art. 345). N. N. Voiculescu murise însă încă dela 13 Decembrie 1910 și la termenul de 23 Martie procesul s'a suspendat, redeschizându-se la 11 Iunie 1911 când s'au pus în cauză moștenitorii lui N. N. Voiculescu și anume Doamna Maria Voitescu și Eugenia Căp. Popescu. Înaintea Tribunalului de Romanați se ridică chestiunea respingerii acțiunii cambiale ca fiind introdusă în contra moștenitorilor după termenul fixat de lege și Tribunalul cât și Curtea de Apel din Craiova s. II, admite acest mod de a vedea. Inalta Curte confirmă aceste hotăriri. Inalta Curte consideră acțiunea dela 3 Martie 1911 contra

lui Voiculescu ca rău introdusă de oarece la acea dată încetase din viață și cu o persoană care, ca persoană fizică nu mai există, nu se poate lega o instanță. Mai departe Inalta Curte argumentează că la redeschiderea procesului la 11 Iunie 1911 când au fost puși în instanță moștenitorii lui Voiculescu nu s'a putut schimba întru nimic caracterul instanței, așa cum a fost începută contra unei persoane ce nu avea existență fizică. Consideră, Inalta Curte, că procesul este legal început de abia la introducerea moștenitorilor adică la 11 Iunie 1911, dar la această dată acțiunea era tardivă și deci bine instanțele de fond au respins-o.

Banca Romanați invocă în motivele de casare, între alte motive, greșita interpretare a art. 345 și 350 codul comercial. Trecând asupra motivelor de drept invocate de recurenta bancă, mă voi opri la un motiv de echitate mai mult: «Imposibilitatea băncii ca în 15 zile să poată cunoaște cine sunt moștenitorii, domiciliul lor și dacă au acceptat succesiunea». Desigur că este echitabil acest motiv și mă gândesc la situațiunea unui Director de bancă în momentul când trebuie să afle care sunt moștenitorii pentru a-i chema în judecată de regres. Cum își va procura el toate datele necesare când moștenitorii se află încă în termenele art. 706 și 708 codul civil, când pot delibera asupra acceptării sau repudierei succesiunii, când nici o condamnățiune nu se poate obține contra-le? Banca are dreptate din acest punct de vedere și tocmai de aceea public aceste câte-va note. Trebuie ca să se cunoască la timp situațiunea persoanelor angajate în portofoliul băncii, și după cum atunci când un acceptant cade în stare de faliment, chiar înainte de scadență, se poate cere garanție de la giranții anteriori (art. 340 cod. com.), după cum trebuie să se înscrie la masa subscriitorului când acesta cade în stare de faliment, tot asemenea îndată ce prin informațiunile care Banca și le procură aflând e încetarea din viață a girantului, poate să cerceteze numele moștenitorilor pentru ca la eventuala acțiune în regres să-i cheme în judecată. În speța noastră girantul murise la Decembrie 1910. Argumentul invocat de Bancă ar avea temeiul când girantul ar muri aproape, foarte aproape de scadență și protest sau îndată

după, căci n'ar mai rămânea atunci decât cele 15 zile pentru procurarea informațiilor necesare mai ales când succesiunea s'a deschis într'o piață mai depărtată.

Soluțiunea Inaltei Curți oricât de aspră ni s'ar părea este conformă cu principiile codului de comerț (art. 350) care nu admite decât o singură excepțiune cu privire la acțiunea de regres în termenul defipt și anume:

«Atunci când cererea în judecată s'a intentat dinaintea unor judecători necompetinți, împiedică pierderea acțiunii de regres». Nici cauzele de intrerupere a prescripțiunii nu sunt aplicabile în materie de decadență a acțiunii de regres». Decadența acțiunii cambiare este de ordine publică¹⁾. În contra opiniei acestea fiind Curtea de apel din Messina care consideră materie analogă și decadența și prescripția²⁾.

Problema judecată de Inalta Curte se prezintă rar în fața instanțelor. Din puținele hotăriri date în această materie am găsit una care a mers cu rigorea mai departe decât Inalta noastră Curte. Tribunalul din Bari (Italia) a hotărit la 18 Septembrie 1891 că, atunci când la scadența cambiei unul dintre giranți este mort, posesorul decede din exercițiul acțiunii cambiabile pe cale de regres dacă în termenul de 2 zile dela protest neglijează de a aviza pe moștenitorii girantului de lipsa de plată și dacă nu exercită contra lor acțiunea cambiabilă în termen de 15 zile dela protest³⁾. Prin urmare nu numai acțiunea cambiabilă în contra moștenitorilor ci și avizul de protest lor adresat.

Față de această soluțiune nu rămâne decât ca Bancile noastre să puie diligența necesară și din acest punct de vedere ca și din acel al formării actelor de protest⁴⁾ în urmărirea debitorilor lor.

TRANCU-IAȘI
Avocat

Galați, Aprilie 1913

CURTEA DE APEL DIN BUGUREȘTI S. II

Andiența de la 1 Maiu 1912

Președenția d-lui D. G. MAXIM, consilier
Ministerul lucrărilor publice cu Ing. N. C. Mares
Decizia civilă No. 88

Revizuire. — Căzul când ea este admisibilă. — Licitațiunile. Facultatea administrațiunii de a aprecia condițiunile de capacitate și moralitate ale unui concurent — Măsură luată de Minister peste competența prescrișă de lege. Act administrativ de autoritate — Dreptul justiției de al censura

1) Este admisibilă în principiu cererea de revizuire a unei deciziuni dată în lipsa Ministerului Lucrărilor publice dacă Ministerul n'a fost apărut în instanță.

2) Art. 75 și 76 din legea comptabilităței publice și art. 1 din condițiunile generale pentru întreprinderi de lucrări publice care lasă la facultatea Ministerului de a aprecia și examina condițiunile de capacitate și moralitate ale concurenților la licitațiuni, nu au nici o aplicațiune în cazul când Ministerul nu a luat o deciziune în lumta competenței sale ci în mod anticipat și cu titlu de pedeapsă a prescriș în viitor o interzicere temporală unui antreprenor de a licita, măsură restrictivă care ne fiind expres dată de lege în competența administrațiunii este un act administrativ de autoritate ce poate fi constatat și censurat de justiție, sub raportul daunelor ce le provoacă celui vătămat.

Ascullând pe d-l avocat Boambă pentru apelant și pe d-l avocat N. Milescu pentru intimat

Curtea.

Având în vedere cererea de revizuire introdusă de ministerul lucrărilor publice, contra deciziunii civile a acestei secțiuni No 149 din 1911, dată în cauză cu inginerul N. C. Mares

Având în vedere că sus citata deciziune s'a pronunțat în lipsa ministerului și fără ca să fie deci apărut în instanță, așa că cererea de revizuire urmează a fi admisă în principiu, în condițiunile art. din pr. civilă.

Având în vedere că în ce privește fondul apelurilor introduse de ministerul lucrărilor publice și de inginerul N. C. Mares, contra sentinței tribunalului Ilfov s. 4 No 661 din 22 Decembrie 1909, prin care ministerul a fost condamnat să plătească inginerului Mares 4000 lei drept daune și cheltueli de judecată, din desbaterile urmate și actele prezentate, reese că această acțiune este bazată pe împrejurarea că cu ocaziunea unei licitațiuni învultă la direcțiunea generală a C. F. R. în luna Februarie 1909, la care a luat parte și reclamantul inginer N. C. Mares, ministerul lucrărilor publice respingându-i oferta a luat contra-i măsura de a fi exclus pe timp de 6 luni, de la toate licitațiunile ce eventual s'ar fi ținut la acel minister, cât și la direcțiunea generală a C. F. R. și pretinzând că această excludere este luată în afară de dispozițiunile legii, i-a cauzat daune materiale și morale, prin compromiterea credițiunii acțiune ce i-a fost admisă în parte de prima instanță, care a apreciat la suma de 4000 lei daunele suferite de reclamant. Această sentință este dedusă în această instanță prin apelurile ambilor litiganți;

Având în vedere că în fapt se stabilește că la 11 Martie 1911, ministerul lucrărilor publice, în urma refuzului unei oferte pentru furnitura de pietriș prezentată de Mares, a dispus să nu fie primit la nici o

¹⁾ Curtea de apel Genova, 26 Aprilie 1901. T. gen. 265. D. C. 621, publicată în Al. Ingaramo, ed 2, art. 325 No 28.

²⁾ C. Apel Mesina, 3) Dec 9 4 L. 19 5 877. n. cit. Al. Ingaramo, ed 2, No 28 dela art. 325.

³⁾ Trib Bari, 18 Sept 1891. Pisavelli 374 vezi Al. Ingaramo, op cit art. 325, No 23.

⁴⁾ Vezi Curierul Judiciar, No. 49/91, pag 15) cu articolul nostru, relativ la pierderea acțiunii cambiabile prin nefacerea actului de protest în condițiunile legii.

licitațiune, în legătură cu acel minister, în timp de 6 luni, fapt dăunător citatului antreprenor, și pe care se bazează acțiunea de față

Considerând că nu poate fi primită apărarea opusă de reprezentantul mini terului, în sensul că măsura ce a luat contra reclamantului Mares, este un atribut al puterii administrative, expres concedat legalmente și care fiind fără control din partea justiției, persoana atinsă este lipsită de acțiunea în daune în contra administrațiilor care a uzat de un drept al ei, pentru că art. 75 și 76 din legea contabilității publice ca și art. 1 din condițiunile generale pentru întreprinderi de lucrări publice, pe care se bazează și care în realitate lasă la facultatea aprecierii sale examinarea condițiilor de capacitate și moralitate a concurenților la licitațiunile publice, în ce privește admiterea lor, n'au nici o aplicațiune în cazul de față, în care ministerul n'a luat o decizie în limita competenței sale legale de a admite, sau nu condițiunile, caz în care, în realitate justiția n'ar putea examina temeiul a motivelor ce a îndrituit administrațiunea de a lua asemenea decizie, ci în cazul de față, ministerul în mod anticipat, și cu titlu de pedeapsă, indiferent pentru care anume motive, a prescrip în viitor o interzicere temporală unui antreprenor de a licita, măsură restrictivă care, nefiind expres dată de lege în competența administrațiilor, este un act administrativ de autoritate, ce poate fi constatat și censurat de justiție, sub raportul daunelor ce le provoacă celui vătămat.

Considerând că din acest punct de vedere, după cum rezultă din însuși interogatoriul luat ministerului, — inginerul Mares a fost îndepărtat în fapt de la licitațiunile ce au avut loc pentru lucrările necesare direcțiunii generale a C. F. R. așa că fiind pe deplin dauna încercată de numitul, Curtea o apreciază la cifra de 7000 lei, la care urmează a fi condamnat ministerul pe lângă cheltuielile de judecată

Considerând și motivele din sentința apelată pe care Curtea și-le însușește

Pentru aceste motive, redactate de d. consilier D. G. Maxim, admite, etc.

(ss) D. G. Maxim; Ar. Alexandrescu; M. Balș.

Grefier, (s) Radulescu.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI ILFOV S. IV

Audiența dela 22 Decembrie 1909

Ing. N. C. Mares cu Ministerul lucrărilor publice și Direcția C. F. R.

Sentința civilă No. 661

Licitațiuni — Ținerea lor — Dreptul de apreciere al Ministerului respectiv de a admite sau respinge o ofertă — Dacă Ministerul are dreptul a îndepărta prin anticipație pe un concurent de la licitație și pentru un anumit timp — Daune — (Art. 938 c. civ.)

Aprobarea unei licitațiuni — Competința exclusivă a Ministerului de lucrări publice. — Dacă Dir. Căilor ferate poate figura în instanță în procesul de daune.

1) Potrivit art. 75 și 76 din legea comptabilit. publice care reglementează licitațiunile și art. 1 din condițiunile generale, pentru întreprinderi de lucrări publice din 1892 deși este lăsat la aprecierea ministerului dreptul de a admite sau respinge o ofertă depusă cu ocazia unei licitațiuni, nici o dispozițiune însă nu prevede dreptul pentru administrație de a îndepărta pe concurent cu anticipație și pe un termen oare care de la licitațiunile viitoare;

Prin urmare, când ministerul îndepărtează de la licitațiuni în asemenea condițiuni pe un concurent, se aduce acestuia vedațiune și prejudiciu care dau dreptul la despăgubiri, în conformitate cu art. 998 c. civil.

2) Deși direcțiunea căilor ferate are prin legea ei o deplină autonomie, atunci când este vorba de acte a căror inițiativă și rezolvire sunt de exclusivă sa competență, în cazul însă când este vorba de acte a căror soluțiuni este formal rezervată Ministerului lucrărilor publice, cum e cazul relativ la aprobarea licitațiunilor publice, direcția căilor ferate române nu mai creează decât ca o ramură a acestui minister și deci numai Ministerul poate fi chemat în judecată.

Tribunalul,

Având în vedere că reclamantul inginer N. C. Mares, prin petiția înregistrată la No. 9210/909, cheamă în judecată pe Ministerul Lucrărilor Publice și pe Direcțiunea generală a C. F. R. pentru a fi condamnați la suma de 10000 lei daune.

Având în vedere petițiunea introductivă de instanță, susținerile părților, actele prezentate și concluziile orale și scrise depuse de părți; având în vedere că reclamantul și sprijină cererea sa pe următoarele împrejurări de fapt: cu ocazia unei licitațiuni înute la direcțiunea C. F. R. în luna Februarie 1909 la care a concurat și reclamantul inginer N. Mares Ministerul Lucrărilor Publice, respingându-i oferta, a luat în contra d-sale măsura de a fi exclus pe timp de 6 luni de la toate licitațiunile ce se vor ține la acest Minister cât și de la direcția C. F. R. Reclamantul susține că această măsură luată de minister este cu totul ilegală, nefiind bazată pe nici un text de lege iar dânsului i-a cauzat daune morale și materiale compromițându-i creditul și încrederea persoanelor cu cari se găsește în legături de afaceri;

Având în vedere că în dovedirea acestei acțiuni reclamantul se servește de răspunsurile date la interogator de către părți, din care se stabilește că Ministerul de Lucrări publice prin ordinul din 11/24 Martie 1909 face cunoscut direcției C. F. R. că în urma dispoziției luate în contra d-lui N. Mares, d-sa nu se mai poate prezenta în timp de 6 luni, la nici o licitație în legătură cu acel minister;

În ceea ce privește acțiunea îndreptată contra Ministerului lucrărilor publice:

Având în vedere că Ministerul ca mijloace de apărare susține în primul rând că dreptul de a îndepărta pe un concurent de la o licitație publică este un atribut al puterii administrative care este suverană în hotărârea luată și nu poate fi supusă controlului paterii judecătorești. În susținerea acestei păreri Ministerul invoacă dispozițiile art. 76 și 81 din legea comptabilității, căci lasă la chibzuința administrației aprobarea unei licitațiuni și deci cercetarea dovezilor de capacitate prezentate de concurenți este lăsată tot la suverana sa apreciere. Că, întrucât administrația poate să îndepărteze sau să nu aprobe oferta făcută de un concurent cu ocazia oricărei licitațiuni în parte, fără a arăta anume motive cari au determinat luarea unei asemenea hotărâri, motive pe cari numai singură dânsa este în drept să le aprecieze, aceiași măsură o poate lua în potrivea unui concurent pentru un timp determinat, cu alte cuvinte excluderea cu anticipație dela licitațiunile viitoare;

Având în vedere că potrivit dispozițiilor art. 75 și 76 din legea comptabilității publice, care regulamen-

tează licitațiunile și a art. 1 din condițiunile generale pentru întreprinderi de lucrări publice din 26 Noembrie 1892, se lasă la aprecierea ministerului, dreptul de a admite sau respinge o ofertă depusă cu ocaziunea unei licitațiuni;

Că, deci, în ce privește exercitarea acestui drept acordat anume prin lege, este în afară de orice discuțiune că dânsul fiind un act de pură administrație, el scapă de sub controlul Justiției;

Că dacă însă în ce privește actele de administrație făcute în conformitate cu legile în vigoare, nu pot fi cenzurate de puterea judecătorească, fără a se viola principiul separațiunii puterilor în stat nu tot astfel se poate susține atunci când este vorba de un act făcut de administrație în afară de orice dispozițiune de lege care s'o împunericască de a-l face, când deci nu se mai poate susține că administrația vizează de un drept al ei, act care dacă a adus vre-o vătămare celui în contra caruia s'a îndreptat de sigur că poate servi de temelie unei acțiuni în contra administrației și Justiției este în drept ca cercetând temeinicia acțiunii să hotărască reparațiunile cuvenite;

Că, odată acest punct stabilit urmează ca tribunalul să cerceteze dacă faptul ministerului care servește de bază acțiunii în daune de față este sau nu făcut pe temeiul vre-unei dispozițiuni din lege;

Având în vedere că ministerul în susținerea afirmațiunii se sprijină pe dispozițiunile art. 75 și 76 din legea comptabilității publice, care autoriză pe minister ele a deschide sau nu oferta vre-unui concurent prezentată la licitație după ce va cerceta garanțiile și dovezile de capacitate prezentate de concurenți;

Așa dar, legiuitorul a voit să spună chestiunea admiterei la o licitație unor condițiuni care să asigure executarea ofertelor la caz de aprobare, despunând depunerea unor garanții bănești și apoi cerând condițiuni de capacitate, lăsate cu totul la aprecierea ministerului în drept de a cumpăni dacă concurentul posedă condițiunile de moralitate și în special cunoștințele tehnice necesare pentru executarea lucrărilor pentru care se face licitația;

Că dacă un concurent, s'ar găsi că nu prezintă condițiunile necesare pentru executarea lucrărilor prevăzute într-o anume licitație, aceasta nu implică o incapacitate absolută pentru lucrări de alta natură care se pot ivi ulterior și cari pot fi tocmai din acele lucrări relative la specialitatea pe care concurentul ar avea-o. Și este învederat că aceasta a fost intenția legiuitorului atunci când a edictat dispozițiunile relative la capacitate din art. 75 și 76 din legea comptabilității, deoarece prin nici o dispozițiune nu prevede dreptul pentru administrație de a putea îndepărta pe concurent cu anticipație și pe un termen oarecare de la licitațiunile viitoare, mai mult chiar atunci când prin art. 1 al final din condițiunile generale pentru întreprinderi de lucrări publice din 1892, se arată în mod specificat persoanele care nu se vor primi la licitațiune, când deci legiuitorul prevede anume incapacități absolute, legiuitorul arată că aceste condițiuni se vor cerceta cu ocazia licitațiunii în curs, iar nici de cum nu dispune ca măsura să fie luată pentru totdeauna;

Considerând că dacă s'ar admite dreptul pentru administrație de a lua o asemenea măsură pentru un timp determinat, ar trebui să se admită și dreptul de a se lua o asemenea măsură pentru totdeauna, fapt care ar conferi un drept ca administrația să poată crea față de un concurent o incapacitate absolută în afară de orice text de lege lucru care este cu totul inadmisibil. Că dacă pe lângă cele mai sus expuse, se ține seama și de interesul pe care-l au autoritățile ca să se prezinte la licitație câți mai mulți concurenți de faptul că numai cu ocaziunea licitațiunii se poate cerceta în cunoștință condițiunile de capacitate, rămâne statornic că nu se poate lua o măsură în contra unui concurent pentru un timp determinat și că ivindu-se, nu se poate decât

constata că a fost luată în afară de verice dispozițiune legală, mai mult chiar în contra legii;

Având în vedere, că ministerul nu invoacă nici un motiv care să-l fi determinat la măsura luată în contra reclamantului, măsură care constituie o adevărată penalitate; că este învederat că o asemenea dispozițiune prin care se ia dreptul unui profesionist de a-și exercita profesiunea sa, în care înainte de condițiunile de capacitate tehnice se cer condițiuni de moralitate și corectitudine, grație cărora să-și poată menține creditul necesar și chiar indispensabil tuturor întreprinderilor cu caracter comercial, care se sprijină în genere numai pe credit;

Că dacă prin dispoziția luată nu se articulează nici un fapt în contra reclamantului, nu este mai puțin adevărat că se aruncă în contra sa oarecare suspiciuni și aceasta cu atât mai ușor de acreditat cu cât măsura luată de o autoritate, care nu se poate bănuia a fi lucrat din motive altele decât ale dreptății. Astfel fiind este cert că prin măsura luată în potriiva reclamantului, i s'a adus acestuia vătămări și prejudicii, cari au dreptul la o despăgubire în conformitate cu dispozițiunile art. 998 codul civil; și tribunalul primind cererea reclamantului trebuie să țină seamă și de faptul că ministerul nici chiar în instanța nu articulează vre-un fapt de al reclamantului care să fi determinat luarea unei asemenea măsuri care dacă ar fi fost dovedită de sigur ar justifica-o cel puțin;

Că tribunalul apreciind asupra quantumului daunelor le apreciază la suma de 400 lei, la care Ministerul urmează a fi condamnat, astfel fiind, urmează a fi admisă acțiunea pentru suma de mai sus arătată, obligându-se Ministerul și la cheltueli de judecată apreciate la 100 lei.

În ce privește acțiunea îndreptată în contra Direcției generale a C. F. R. :

Având în vedere că deși această direcțiune are prin legea ei o deplină autonomie atunci când este vorba de acte a căror inițiativă și rezolvare sunt de exclusivă sa competență, în cazul însă când este vorba de acte a căror soluțiune este formal rezervată Ministerului Lucrărilor publice, cum e cazul când este vorba de aprobarea licitațiunilor publice, direcțiunea căilor ferate române, nu mai lucrează decât ca o ramură a acestui minister și deci numai acesta poate fi chemat în judecată;

Considerând de asemenea că măsura prejudicială luată în contra reclamantului emană numai dela Ministerul Lucrărilor publice iar nici de cum dela Direcția C. F. R., care în materie de licitație nu are de la lege ultimul cuvânt, drept rezervat exclusiv ministerului;

Că deci acțiunea față de direcție urmează a fi respinsă obligându-se reclamantul a-și plăti și cheltueli de judecată apreciate la suma de 110 lei;

Pentru aceste motive, Tribunalul admite, etc.

(s) N. T. Metaxa.

Grefier (s) D. Stoianovici

JUDECATORIA OCOLULUI I BALȘ (Romanai)

Audiența dela 4 Februarie 1913

Cartea ce judecătă civilă No. 24

Radu și Ioniță G. Gugilă cu Gh. Florea St. Gugilă

Autoritate de lucru judecat. — Dacă autoritatea lucrului judecat poate rezulta nu numai din dispozitiv ci și din considerente — Substituțiune fidei-comisar. — Condițiuni cerute pentru existența unei asemenea substituțiuni — (Art. 83 și 121 din codul civil).

1) Deși este adevărat că ceiace interesează într-o hotărâre e dispozitivul și că numai în el rezidă autoritatea lucrului judecat, totuși sunt unele motive atât de intime și inseparabil legate de dispozitiv, încât

formează baza lui esențială, sufletul sentinței, partea integrantă fără care dispozitivul nu ar putea să existe și care se bucură de asemenea de autoritatea lucrului judecat.

2) Pentru existența substituțiunii fideicomisară în înțelesul art. 803 c. civil, trebuie neapărat ca dispozițiunea testamentară să cuprindă două persoane diferite care să-și succedă una alteia; prin urmare dacă testatorul lasă averea unui tutore ca să o păstreze până împlinește minorul 21 ani, cu obligațiunea ca la majorat să o libereze acestuia, nu se poate susține că testamentul conține un fideicomis, căci din punct de vedere juridic tutorul și minorul sunt una și aceeași persoană.

3) De asemenea, când se lasă unei persoane uzufructul, iar alteia nuda proprietate, această dispozițiune din testament nu constituie un fideicomis.

S'au ascultat d-nii avocați St. Dumitrescu din partea reclamantilor și Const. Stănescu din partea pârâtului.

Judecata,

Asupra acțiunii de față:

Având în vedere actele din dosar și susținerile părților;

Având în vedere că prin petiția înregistrată la No. 366 din 30 Aprilie 1911, reclamantii Radu Gugilă și Ionțică G. Gugilă din comuna Brăneț, au chemat în judecată pe Gheorghe Florea St. Gugilă din aceeași com. spre a fi obligat să le lase în posesie și proprietate următoarea avere rămasă de la decedatul lor frate și moș Ștefan I. Gugilă zis și Ștefan Drugă:

1) Una bucată pământ în mărime de un hectar, învecinat la răsărit cu Simion Mandache, la apus cu Nicolae Popescu, la miază zi cu Ionisim Nicolae și la miază-noapte cu moștenitorii lui Ion Sandu;

2) Un hectar pământ livadie învecinat la răsărit cu Florea Frunză la apus cu moștenitorii lui Ilie Drăghicescu la miază zi cu balta Gengea și la miază-noapte cu Ion M. Dumitru;

3) $\frac{1}{4}$ hectar pământ învecinat la răsărit cu Gr. Popescu, la apus cu C. St. Florea, la miază zi cu balta Gengea și la miază-noapte cu planul;

4) $\frac{1}{8}$ hectar pământ învecinat la răsărit cu moștii lui Florea Toma la apus cu moștii lui G. Lazăr, la miază zi cu Ion G. Lazăr și la miază-noapte cu Gr. Popescu;

5) $\frac{1}{8}$ hectar pământ învecinat la răsărit cu Gr. Popescu, la apus cu Ilie G. Lazăr, la miază-zi cu planul viilor și la miază-noapte cu Gr. Popescu;

6) Locul de casă și grădina în mărime de un hectar situat în vatra comunei Brăneț învecinat la răsărit cu șoseaua comună, la apus cu Marin Sandu, la miază zi cu Mitreache Cojocaru și la miază-noapte cu Ionisim Nicolae;

Având în vedere că reclamantii întentează această acțiune unul, Radu Gugilă, în calitate de frate al defunctului Ștefan Gugilă zis și Ștefan Drugă, iar celălalt în calitate de nepot, fiind fiul lui G. Gugilă alt frate al defunctului, calitate ce s'a recunoscut ambilor reclamantii de către pârît în ședința dela 1 Iulie 1911;

Având în vedere că pârîtul nu îndăduște că pământul ce se reclamă astăzi se stăpânește de dânsul, însă susține că s'a lăsat de către decedatul său moș în testamentul autentificat de Tribunalul Romanai în ziua de 21 August 1878, împreună cu toată averea mobilă rămasă la încetarea din viață a acestuia;

Având în vedere însă că reclamantii invoacă nulitatea acestui testament, iar pârîtul în apărare ridică excepțiunea autorității lucrului judecat în ceea ce privește valabilitatea testamentului, de unde urmează că în primul rând trebuie examinată chestiunea autorității lucrului judecat, de oare această excepțiune tinde la înălturarea ori cărei discuțiuni în ce privește forma și cuprinsul testamentului pe care pârîtul și-a bazat dreptul său de proprietate asupra terenului ce i se reclamă;

Având în vedere că din discuțiunile urmate în cauză cum și din sentința No 5683/1882 a Tribunalului Romanai rezultă în fapt următoarele: încetând din viață Ștefan Ion Drugă zis și Ștefan Gugilă s'au aplicat sigiliile pe toată averea rămasă. La punerea peceților s'a făcut contestație de către Grig Popescu tutorele fiului său Gheorghe, cerând ridicarea sigiliilor pe motiv că defunctul prin testamentul autentificat de Tribunalul Romanai la 21 August 1878, lăsase acestuia întreaga avere. În ziua de 8 Octombrie 1882, tribunalul sesizat cu judecarea contestației făcută în prezența părților a pronunțat sentința No 5683 prin care admite contestația lui Gr. Popescu constatând că Radu Gugilă și Gheorghe Gugilă deși frați cu defunctul nu au nici un drept asupra aversei acestuia, întrucât dânsul făcând testament autentic și-a lăsat toată averea nepotului său Gheorghe reprezentat în instanță prin tutorele său Gr. Popescu ginerile testatorului;

Având în vedere că cu ocaziunea judecării acelei contestațiuni s'a pus în discuțiune și valabilitatea testamentului după cum rezultă din considerentele sentinței No 5683/82, rămasă definitivă prin neapelare; că, deși este adevărat că ceea ce interesează într'o hotărâre este dispozitivul și că numai în el rezidă autoritatea lucrului judecat, totuși sunt unele motive atât de întin și inseparabil legate de dispozitiv, încât formează baza lui esențială, sufletul sentinței partea integrantă fără care dispozitivul nu ar putea exista;

Că, în speță, dacă tribunalul nu ar fi constatat că în adevăr testamentul este valabil nu ar fi putut admite contestația, prin urmare deși în dispozitiv nu se vorbește nimic de testament, totuși motivele în care se arată că contestatorul are dreptul să ceară ridicarea peceților pentru că e moștenitorul defunctului în baza testamentului prezentat, trebuie privite ca fiind în strânsă legătură formând baza dispozitivului pronunțat de tribunal;

Considerând că în drept, este stabilit că o hotărâre definitivă are puterea față de oricine și cu atât mai mult față de părțile cari au figurat în instanță, în privința faptelor constatate prin ea, fiind presupusă că reprezintă adevărul «res iudicata pro veritate habetur», că prin urmare sunt considerate ca dovedite în mod definitiv și față de toată lumea faptele constatate ca unele ce reprezintă adevărul și ca atare într'un nou proces nu se mai pot pune în discuțiune acele fapte, căci atunci s'ar viola autoritatea lucrului judecat, pe care legiuitorul a înscris-o în art. 1201 cod civ pentru a evita hotărârile contradictorii și pentru a pune capăt nesiguranței drepturilor și datorită părților litigante;

Considerând că, din cartea de judecată No 5683/1882, rezultă că tribunalul s'a pronunțat asupra valabilității testamentului, admițând contestația în baza lui; că reclamantii cari au luat parte la judecarea procesului unul personal iar celălalt prin tatăl său Gheorghe Gugilă, nu au ridicat nici o obiecțiune, căci dacă în adevăr testamentul ar fi fost nul trebuia să facă atunci toate obiecțiunile ori nefăcând nici una, au recunoscut testamentul ca fiind valabil cu atât mai mult cu cât s'au mulțumit pe hotărârea dată și nu au uzat de calea apelului, așa că astăzi nu mai pot să pună în discuțiune această chestiune, opunându-se autoritatea lucrului judecat;

Considerând că chiar dacă nu ar fi lucra judecat în privința testamentului și ar urma să se discute astăzi valabilitatea lui, tot nu se poate susține că cuprinde

vr'o dispozițiune care să constituie o substituțiune fideicomisară, căci legiuitorul în art. 803 cod civil a arătat destul de lămurit că prin fideicomis se înțelege orice dispozițiune prin care donatorul eredele instituie sau legatarul este însărcinat de a conserva și a remite la o a treia persoană avere, declarând nule asemenea substituțiuni, iar doctrina și jurisprudența au stabilit că pentru existența unui fideicomis se cer următoarele condițiuni: 1) o dublă liberalitate, una în favoarea eredului instituit și alta în profitul substituitului 2) eredele să fie însărcinat a pastra bunul toată viața urmând să-l remită la moarte, 3) substituitul să supraviețuiască eredului instituit și să aibe atunci capacitatea de a primi și 4) cel substituit să nu fie chemat la averea prevăzută în testament decât în momentul deschiderii succesiunii eredului instituit;

Având în vedere că testamentul prezentat nu coprinde nici o clauză care să îndeplinească condițiunile cerute de art. 803 c. civil, de oare ce dispozițiunea care susține reclamantul că constituie o substituțiune fideicomisară e astfel redactată «Las d-lui Gr. Popa care'mi este ginere ca să păstreze averea următoare până la etatea de 21 ani a nepotului meu Gheorghe și atunci să l-o libereze după acest testament» ceia ce înseamnă că intenția testatorului a fost să lase întreaga avere nepotului său Gheorghe, însă fiindcă acesta era minor în momentul când s'a făcut și autentificat actul a încredințat averea tatălui acestuia anume Gr. Popescu zis Gr. Popa, care' era ginere pentru ca în calitate de tutor s'o păstreze până ce fiul său va ajunge la majorat;

Considerând că pentru existența substituțiunii fidei-

comisară în înțeleșul art. 803 c civil trebuie neapărat ca dispozițiunea testamentară să coprindă două liberațiuni ale aceluiaș lucru în plină proprietate la două persoane diferite, care să'succeadă una alteia; că dacă testatorul lasă averea tutorelui lca s'o păstreze până împlinește minorul 21 ani cu obligațiunea ca la majorat să o libereze acestuia nu însemnează că a înțeleș să lase aceiaș avere la două persoane diferite, ci unei singure persoane și anume minorului, care până la etatea de 21 ani e reprezentat în toate actele legale de tutorele său, că din punct de vedere juridic tutorele și minorul fiind un și aceiaș persoană dispozițiunea din testament nu constituie un fideicomis; că în cazul cel mai rău se poate presupune că testatorul a voit să lase unuia, adică tutorelui uzufuctul, bine înțeleș având obligațiunea legală de a da întreținerea necesară minorului iar celuilalt, copilului averea, ceia ce de asemenea nu constituie o substituțiune ci atât mai mult că uzufuctul nu e lăsat tutorelui până la încetarea sa din viață ci numai până la majoratul copilului;

Având în vedere că testamentul în baza căruia părintul stăpânește pământul e valabil, reclamantii nu pot în calitate de frate și nepot ai defunctului să mai ceară averea lăsată de acesta, întrucât după art 614 c civil, unul din modurile prin care se dobândește proprietatea e și legatul testamentar;

Astfel fiind, acțiunea devine nefondată și urmează a se respinge;

Pentru aceste motive, judecata respinge, etc.

Judecător (s) Paul Jonescu-Pastion.

Grefier (s) M. G. Dumitrescu

REZUMATELE JURISPRUDENTEI INALTEI NOASTRE CURTI DE CASATIE 1)

CASATIE S. I

Recurentul Preotul Al. Crînteanu prin d-l avocat P. Borș.
Intimatul Bănică I. Tomescu prin d-l avocat Netter Comar-
nescu.

Prescripțiune de 10 ani. — Just titlu. — Act translativ de proprietate netranscris. — Dacă încetează de a fi un just titlu care să ducă la prescripțiune. — Art. 1895 și 1897 c civil și art. 133 pr. civ.

1. După art. 1895 c. civ., cel ce câștigă un nemșvător eu bună credință și în baza unei juste cauze, poate prescrie proprietatea lui, dacă l'a posedat timp de 10 ani, iar după art. 1897 c. civ. justa cauză este orice titlu translativ de proprietate, care titlu nu încetează de a fi just chiar dacă nu a fost transcris în registrele tribunalului, de oarece formalitatea transcripțiunii este cerută de art. 722 pr. civ. numai în cazul unui concurs de drepturi reale protivnice, asupra aceluiaș imobil în scopul de a determina prioritatea între dănsule.

Prin urmare când tribunalul respinge prescripțiunea întemeiată pe un act de cumpărare, pe motiv că acel act nu este transcris, pe lângă că adaugă o condițiune nouă pentru exercițiul prescripțiunii de 10 ani, pe care art. 1895 nu o cere, dar face încă și o greșită apli-

1) Deciziile ale căror spețe sunt însemnate cu stelută * prezentând o importanță juridică deosebită, vor fi publicate în extenso în numerile viitoare.

cațiune a art 723 pr. civ. (Cas. s. I, decizia No. 158 din 22 Februarie 1913, prin care se casează sentința Tribunalului Argeș No. 121/912).

Recurenta Bălașa G. Papuc prin d-l avocat D. L. Berceanu.
Intimatul D. H. Lazăr prin d-l avocat P. Poni.

Legea pentru regularea proprietății imobiliare în Dobrogea. — Inalienabilitatea atât a locurilor de arătură cât și a celor de casă, vândute de stat în Dobrogea. — Cazul în care locurile de casă devin alienabile. — Art. 132 din Constituție.

2. Din punctul de vedere al prohibițiunii de inalienabilitate nu se poate face nici o distincțiune între locurile de casă din vatra satului și locurile de arătură vândute de stat în Dobrogea, întru cât, locurile de casă suat un accesoriu al locurilor de arătură, și deci trebuie să urmeze condițiunea juridică a acestora; singurul caz în care locurile de casă devin alienabile, este cel prevăzut de art. 132 al. II din Constituție și anume, când posterior impropietății, ar intra în raza vre-unei comune urbane, și aceasta numai pe baza unei legi speciale.

Prin urmare, când tribunalul judecă, că Constituția a declarat inalienabile numai locurile de arătură iar nu și cele de casă, introduce în textul art. 132 o dispozițiune pe care legea nu o face și astfel violează acest text de lege. (Cas. s. I, decizia No. 160 din 22 Fe-

bruarie 1913, prin care se casează sentința trib. Constanța No. 742 911).

Recurentul Ion Sinoiu ș. a., prin d-nii avocați Neter Comar-nescu și Vasilin.

Intimata Stana G. M. Șorbanescu ș. a., prin d-l avocat Em. Teodoru.

Achiesarea. — Executarea de bună voce a hotărârii instanței de fond. — Dacă partea care a executat hotărârea, o mai poate atacă cu recurs. — Art. 317 pr. civ.

3. Conform principiului înscris în art. 317 pr. civilă partea care a executat de bună voce hotărârea instanței de fond, nu mai are dreptul de a face recurs în contra ei.

Astfel, dacă partea a dat mulțumire pe suma ce s'a fixat de tribunal ca preț al unui retract litigios și a și primit în instanță acea sumă, prin aceasta dânsa a executat de bună voce acea sentință și deci, conform art. 317 sus citat, nu mai are dreptul de a face recurs contra ei. (Cas. s. I decizia No. 167 din 25 Februarie 1913, prin care se respinge recursul făcut contra sentinței trib. Buzău No. 635 911).

CASAȚIE S. II

Recurentul Ion Predescu, lipsă.

Ministerul Public prin d-l Procuror M. Vidrașcu.

Tribunale militare. — Consiliile de disciplină. — Recurs în casație. — Neadmisibilitate. — Art. 75 și art. 19 titlu adițional din Codul justiției militare.

1. După art. 19, titlu adițional, din codul de justiție militară, hotărârile consiliilor de disciplină sunt definitive și nu pot fi atacate prin recurs la consiliul de revizie decât numai pentru prescripțiune sau incompetență.

De aci rezultă că legea nu acordă dreptul de a face recurs în contra hotărârilor consiliilor de disciplină de cât la consiliul de revizie și numai pentru cazurile prevăzute de articolul menționat, spre deosebire de art. 75 din acelaș cod și art. 31 litera c' din legea Curții de casație, care deschid calea recursului în casațiune în contra hotărârilor consiliilor de revizie numai pentru cauză de necompetință, când hotărârea va fi dată în contra unui individ care nu este militar și nici asimilat.

Prin urmare este neadmisibil recursul în casație făcut de un soldat cu schimbul în contra unei hotărâri a unui consiliu de disciplină și în afară de cazurile prevăzute în lege. (Cas. s. II, decizia penală No. 134 din 23 Ianuarie 1913, prin care s'a respins recursul făcut contra sentinței Consiliului de disciplină al regimentului 2 Călărași No. 2/912).

Recurentul N. R. Grămescu ș. a., prin d-l avocat P. Borș.

Ministerul Public prin d-l Procuror M. Vidrașcu.

Ultraj. — Cărciumă în comună rurală. — In-

terzicerea jocurilor de noroc. — Stabiliment închis în aparență la ora legală, dar care de fapt primește public înăuntru. — Dreptul agenților autorităților publice a se introduce și constată infrafracțiunea. — Insultarea acelor agenți. — Exercițiul funcțiunei. — Delictul de ultraj. — Art. 42 l. monop. vânz. băut. spirtoase la sate și 183 c. penal.

2. După art. 42 din legea pentru monopolul vânzării băuturilor spirtoase în comunele rurale, jocurile de cărți și orice alte jocuri de noroc sunt absolut interzise în cărciume, iar după art. 21 din aceeași lege, supravegherea cărciumelor se face deopotrivă de autoritatea comunală și funcționarii anume arătați, între cari și administratorul de plasă, cu îndatorire de a constata contravențiunile săvârșite de cărciumari. Prin urmare, administratorul de plasă este nu numai în drept a supraveghea cărciumele în comunele rurale, dar chiar este îndatorat la aceasta.

Când se constată că un stabiliment public, deși închis în aparență la ora legală, continuă însă a primi public înăuntru și după acea oră, agenții autorităților publice sunt în drept a se introduce în acel stabiliment, spre a procede la constatarea infrafracțiunilor săvârșite, fără a se putea zice că prin aceasta s'ar atinge inviolabilitatea domiciliului, iar însulete adresate administratorului de plasă și primarului în asemenea ocaziune constituie delictul de ultraj, întrucât ei se găseau în exercițiul funcțiunei. (Cas. s. II, decizia penală 153 din 25 Ianuarie 1913, prin care s'a respins recursul făcut contra deciziei Curței de apel Craiova, s. I, No. 468/912).

Recurentul I. Vorovenci, lipsă.

Ministerul Public prin d-l Procuror M. Vidrașcu.

Ultraj. — Agent sanitar. — Dreptul său de a constată calitatea alimentelor puse în consumație publică. — Exercițiul funcțiunei. — Loviri aplicate funcționarului. — Existența delictului de ultraj. — Art. 64 l. sanitară și 184 c. penal.

3. După art. 64 din noua lege sanitară, printre cei ce pot constata calitatea alimentelor și băuturilor ce se dau în consumațiune publică sunt și agenții sanitari, de unde rezultă că lovirile aplicate unui asemenea agent, pe când se transportase la un stabiliment comercial pentru a controla calitatea unor alimente puse în vânzare, constituie delictul de ultraj, întru cât agentul sanitar se găsea în exercițiul funcțiunei. (Cas. s. II, decizia penală No. 170 din 28 Ianuarie 1913, prin care s'a respins recursul făcut contra sentinței trib. Muscel No. 1834 912).

Recurenta Paulina I. Ioniță prin d-l avocat P. Ioanțescu.

Ministerul Public prin d-l Procuror M. Vidrașcu.

Invoeli agricole. — Arendaș. — Neținerea în

regulă a registrelor. — *Delict prevăzut de art. 108 l. învoielilor agricole.* — *Pedeapsa amendei.* — *Neadmisibilitatea apelului la tribunal.* — *Art. 51 l. j. p.*

4. Pedeapsa de aplicat pentru faptul prevăzut de art. 108 din legea învoielilor agricole, de neținerea în regulă a registrelor de către arendași, fiind amenda, cartea de judecată este dată în ultima instanță de judecătoria de pace, potrivit art. 51 din legea acestor judecătoria, și deci este neadmisibil apelul la tribunal și recursul în Casație contra sentinței tribunalului. (*Cas. s. II, decizia penală No. 271 din 8 Februarie 1913, prin care s'a casat sentința trib. R. Sărat No. 1561/912.*)

Recurentul Pincu Brodman prin d-l avocat M. Sipsomo.
Ministerul Public prin d-l Procuror M. Vădrășcu.

Bancrută. — **Comerciant.** — **Curclar care cumpără materia primă și o revinde după transformare în hamuri.** — *Art. 3 al. 1 c. com.* — *Apelul procurorului dela tribunal.* — *Dacă trebuie notificat.* — *Art. 203 pr. penală.*

5. a) Dacă instanța de fond constată că un curelar este comerciant, iar nu un simplu meseriaș, întrucât își procură el însuși materia primă, pe care apoi o revinde după ce o pune în lucru, transformând-o în hamuri, elementul speculațiunii este implicit stabilit, și instanța de fond îl poate condamna pentru delictul de bancrută simplă, în împrejurările de dânsa constatate.

b) După art. 200 pr. penală, numai apelul Ministerului public de pe lângă Curtea de apel trebuie notificat preveniturii sau persoanelor civil răspunzătoare, iar nu și cel făcut de Ministerul public al tribunalului, care nu este supus la această formalitate. (*Cas. s. II, decizia penală No. 396 din 25 Februarie 1913, prin care s'a respins recursul făcut contra deciziei Curții de Apel Buc. s. II, No. 278/912.*)

CASAȚIE S. III

Recurenta R. M. S. prin d-l avocat I. Moruzzi.
Intimatul G. P. Vioreanu prin d-l avocat V. Alexandrescu.
Ministerul Public prin d-l Procuror N. I. Zamfirescu.

Căi de atac. — **Termene.** — **Ordine publică.** — **Motiv propus direct în casație.** — **Admisibilitate.**

1. Tardivitatea unui apel poate fi propusă și discutată pentru prima oară în casație, fiind de ordine publică. (*Cas. s. I/1, decizia 57 din 29 Ianuarie 1913, prin care s'a casat sentința Trib. Vlașca No. 518/912.*)

Recurentul A. Caspary prin d-l avocat C. Wortman.
Intimata firma Watson & Youel prin d-l avocat G. Cărănfil.

Perimare. — **Acțiune.** — **Interogator admis în dovedirea acțiunii.** — **Luarea lui prin comisie rogatorie în streinătate.** — **Datoria reclamantului a stăruii la efectuarea comisiei roga-**

torii. — **Lipsă de diligență.** — **Perimarea acțiunii.** — *Art. 257 pr. civ. și 903 c. com.*

2. Perimarea fiind creată de legiutor în scopul de a nu se eterniza procesele, este invederat că lipsa de stăruință din partea reclamantului de a se efectua luarea interogatorului părătului prin comisie rogatorie în streinătate nu poate întrerupe cursul perimării acțiunii, de oarece reclamantul este dator să facă diligențele necesare pentru ca afacerea să-și urmeze cursul ei până la desăvârșita judecată. (*Cas. s. III, decizia No. 80 din 8 Februarie 1913, prin care s'a casat sentința Trib. Covurlui, s. I, No. 34/912.*)

Recurentul I. Bărbulescu prin d-l avocat Chr. Grigorescu.
Intimatul Ministerul de fin. prin d-l avocat C. Marinescu.

Contribuțiuni directe. — **Comerciant.** — **Obligația sa de a declara începerea comerțului.** — **Dacă el e dator să reînvoiască acea declarație cu ocazia unui nou recensământ.** — **Lipsă de contravenție.** — *Art. 91 și 92 l. constat. contrib. directe.*

3. Art. 91 din legea de constatare a contribuțiilor directe pedepsește ea contravenient pe comerciantul care începe sau își schimbă comerțul, fără a înștiința pe perceptorul respectiv. Această dispozițiune însă nu se poate aplica și atunci când comerciantul, făcând declarație de începerea comerțului și continuând comerțul, nu a reînvoit acea declarație la începerea unui nou period al recensământului și a fost omis cu ocazia formării noilor roluri, de a fi trecut în ele cu patenta. (*Cas. III, decizia No. 142 din 4 Martie 1913, prin care s'a casat sentința Trib. Ilfov s. IV-a, No. 754/912.*)

Ecouri dela examenele de drept

XIV

— Cum se zice pe latinește, că o persoană, care a comis o infracțiune nu poate fi dată în judecată de două ori pentru aceeași infracțiune?

— *Non is in bisdem!*

NOU. — A apărut: **Seriile de Drept** vol. I, partea I, de d-l D. N. Comșa, cuprinzând Drept public, constituțional, administrativ și anume: Principiul separațiunii puterilor. — **Contenciosul administrativ.** — **Contenciosul administrativ** față de art. 130 din Constituție. — **Art. 7 § 5 din Constituțiune.** — **Tribunalele și Curțile** sunt datoare să nu aplice o lege neconstituțională. — **Persoanele morale.** — **Proiectul de lege din 1904** pentru regularea și consolidarea dreptului concesionarilor de a exploata petrolul și ozocherita pe proprietățile particulare. — **Dacă funcționarii cu retribuțiune** supuși la rețineri, puteau obține pensie în virtutea legii din 10 Mai 1890, când nu se dovedea că în fapt, reținerile s'au efectuat. — **Proprietatea minelor** în legislația Română. — **Carierele din Dobrogea** sunt proprietatea Statului. **Depozit la Curierul Judiciar.** Prețul 8 lei.

— **Suplimentul IV** din Colecția generală a legilor României pe anii 1911—1913, de d-l C. Hamangiu. Prețul 20 lei.